

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 186 (XXX) — Nr. 603

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 16 iulie 2018

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 116 din 13 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii	2–4
★	
Opinie separată	4–6
Decizia nr. 233 din 19 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 488, art. 490 alin. (1), art. 493 și art. 497 din Codul de procedură civilă	6–8
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
499. — Hotărâre pentru aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Realizare complex multifuncțional de pregătire, pavilion administrativ și modernizare rețele utilități în cazarma 3503 București”	9
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 40 din 4 iunie 2018 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).....	10–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 116**

din 13 martie 2018

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (2)
din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii**

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, excepție ridicată de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 29.791/3/2015 (nr. vechi 4.903/2016). Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 3.028D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc la data de 14 decembrie 2017, cu participarea părților Mircea Sandu — moștenitor al defunctului Constantin Motrun —, personal și asistat prin avocat Andrei Dumitru, cu împuternicire avocațială, și a Universității București, prin consilier juridic Costela Tun, cu împuternicire de reprezentare juridică la dosar, precum și a reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu, și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, precum și ale art. 396 din Codul de procedură civilă, Curtea a amânat pronunțarea la data de 30 ianuarie 2018 și apoi, pentru aceleași motive, la data de 13 februarie 2018 și la data de 8 martie 2018. La data de 8 martie 2018, având în vedere imposibilitatea constituirii legale a completului, Curtea, în temeiul art. 57 din Legea nr. 47/1992 și ale art. 56 alin. (2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, a amânat pronunțarea la data de 13 martie 2018, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 14 noiembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 29.791/3/2015 (nr. vechi 4.903/2016), **Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii**. Excepția a fost ridicată, din oficiu, de instanța de judecată, cu prilejul soluționării apelului formulat împotriva Sentinței civile nr. 6.106 din 14 iunie 2016, pronunțate de Tribunalul București — Secția a VIII-a civilă, conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 29.791/3/2015. În acest din urmă dosar, reclamantul Constantin Motrun a solicitat anularea

pct. 3 din Decizia nr. 1.222 din 9 iulie 2015, emisă de Universitatea din București, prin care s-a dispus încetarea măsurii suspendării contractului individual de muncă și reluarea activității în funcția de contabil-șef, fără a i se plăti însă drepturile salariale cuvenite pe perioada suspendării contractului individual de muncă, întrucât nu a fost constatată nevinovăția salariatului.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale susține, în esență, că dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003, care condiționează plata despăgubirilor egale cu salariul și celelalte drepturi de care a fost lipsit salariatul, pe perioada suspendării contractului, de constatarea nevinovăției acestuia, contravin prevederilor art. 23 alin. (11) din Constituție, potrivit cărora „*până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată*”. Instanța de judecată arată că doctrina și jurisprudența confirmă faptul că, în cazul intervenirii amnistiei, al prescripției răspunderii penale, al retragerii plângerii sau al împăcării părților, nu se consideră că s-a constatat nevinovăția salariatului, astfel că nu sunt îndeplinite condițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003. Astfel, angajatul este prezumat ca fiind vinovat și, dacă dorește să primească despăgubirile cuvenite pentru suspendarea din funcție, este obligat să își dovedească nevinovăția, solicitând continuarea urmăririi penale, conform art. 319 din Codul de procedură penală.

5. Prin urmare, Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale apreciază că, în condițiile în care se consideră că sintagma „*dacă se constată nevinovăția*” nu are aceeași semnificație cu sintagma „*dacă nu se constată vinovăția*”, respectiv că în anumite cazuri care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale se poate considera că nu s-a constatat nevinovăția angajatului, textul de lege contravine prevederilor art. 23 alin. (11) din Constituție. De asemenea, față de posibilitatea angajatului de a confirma nevinovăția sa prin utilizarea procedurii reglementate de art. 319 din Codul de procedură penală, consideră că impunerea condiției constatării nevinovăției, în vederea acordării despăgubirilor conform art. 52 alin. (2) din Codul muncii, constituie o sarcină excesivă în sarcina angajatului, aducându-se astfel atingere dreptului la muncă, reglementat de art. 41 alin. (1) din Constituție.

6. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

7. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile de lege criticate nu sunt constituționale. În acest sens, arată că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, prezumția de nevinovăție, prevăzută de art. 6 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este relevantă nu numai în acțiunea penală, dar și în alte cauze în care instanțele naționale nu au trebuit să stabilească

problema vinovăției, scopul său esențial fiind să prevină orice autoritate națională să reflecte opinia că reclamantul ar fi vinovat, înainte de a fi fost condamnat, conform legii. În acest sens s-a pronunțat instanța de contencios al drepturilor omului în Cauza *Țehanciu împotriva României*, prin Decizia de inadmisibilitate din 22 noiembrie 2011. În această cauză, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, deși a respins ca inadmisibilă cererea, a reținut că trebuie evaluat impactul unei măsuri asupra drepturilor individuale apărute la art. 6 paragraful 2 din Convenție chiar și în situația în care această măsură nu are caracter punitiv și, în mod special, trebuie să se țină seama de garanțiile prevăzute de lege în acest sens. Astfel, Curtea de la Strasbourg a menționat că dispozițiile relevante din Legea nr. 188/1999 prevăd că, la terminarea procesului, persoana este repusă în funcție dacă nu a fost găsită vinovată, cu plata retroactivă a salariului.

8. În contextul excepției de neconstituționalitate analizate, observă că sintagma „dacă se constată nevinovăția” este neconstituțională, în măsura în care nu are aceeași semnificație juridică cu sintagma „dacă nu se constată vinovăția”. Astfel, sintagma criticată induce opinia că reclamantul este vinovat, deși în privința sa nu s-a pronunțat o hotărâre judecătorească de condamnare.

9. În plus, apreciază că obligarea salariatului la dovedirea nevinovăției sale prin aplicarea dispozițiilor art. 18 și art. 319 din Codul de procedură penală, pentru a putea beneficia de plata despăgubirilor convenite pentru suspendarea din funcție, nu întrunește condiția caracterului proporțional, în condițiile în care plângerea penală a fost formulată de angajator, măsura fiind excesivă în raport cu obiectivul ce trebuie atins, astfel că dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 sunt neconstituționale și prin raportare la art. 53 și art. 41 alin. (1) din Legea fundamentală.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatul Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților prezente, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 18 mai 2011, dispoziții potrivit cărora: „*În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b), dacă se constată nevinovăția celui în cauză, salariatul își reia activitatea anterioară și i se plătește, în temeiul normelor și principiilor răspunderii civile contractuale, o despăgubire egală cu salariul și celelalte drepturi de care a fost lipsit pe perioada suspendării contractului.*”

13. Curtea constată că dispozițiile art. 52 alin. (1) lit. a) și lit. b) teza întâi din Legea nr. 53/2003, la care face trimitere textul de lege criticat, au fost constatate ca fiind neconstituționale prin Decizia nr. 279 din 23 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 17 iunie 2015, respectiv prin Decizia nr. 261 din 5 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 7 iulie 2016, astfel că în prezent dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 sunt aplicabile doar în raport cu dispozițiile art. 52 alin. (1) lit. b) teza a doua din Legea nr. 53/2003, potrivit cărora: „(1) *Contractul individual de muncă poate fi suspendat din inițiativa angajatorului în*

următoarele situații: [...] b) în cazul în care angajatorul a formulat plângere penală împotriva salariatului sau acesta a fost trimis în judecată pentru fapte penale incompatibile cu funcția deținută, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.”

14. Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale consideră că dispozițiile de lege criticate contravin prevederilor art. 23 alin. (11) și art. 41 din Constituție, referitoare la prezumția de nevinovăție și dreptul la muncă.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile art. 52 din Legea nr. 53/2003 fac parte din capitolul IV al Legii nr. 53/2003 — Codul muncii, privind „*Suspendarea contractului individual de muncă*”. Articolul de lege menționat are în vedere situația suspendării contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului. Întrucât o astfel de măsură împiedică temporar înfăptuirea obiectului și a efectelor contractului, altfel spus a obligațiilor reciproce ale părților, prin exprimarea voinței doar a uneia dintre părțile raportului de muncă, suspendarea, în ipoteza art. 52 din Legea nr. 53/2003, este circumscrisă unor cauze limitativ prevăzute de lege, care trebuie să asigure o protecție echitabilă atât pentru angajator, cât și pentru salariat.

16. În reglementarea inițială a Legii nr. 53/2003, dispozițiile art. 52 alin. (1) lit. a) și b) aveau în vedere acele situații când suspendarea se putea dispune de angajator pentru a preveni sau a limita extinderea consecințelor unei conduite a salariatului despre care se suspecta că este de natură să afecteze activitatea desfășurată de angajator, fie ca urmare a unei abateri disciplinare, fie prin săvârșirea unei fapte penale incompatibile cu funcția deținută.

17. Așa cum s-a reținut și mai sus, în prezent, ca urmare a deciziilor Curții Constituționale nr. 279 din 23 aprilie 2015 și nr. 261 din 5 mai 2016, a rămas în vigoare doar ipoteza art. 52 alin. (1) lit. b) teza a doua din Legea nr. 53/2003, potrivit căreia angajatorul poate suspenda contractul individual de muncă atunci când salariatul a fost trimis în judecată pentru fapte penale incompatibile cu funcția deținută, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

18. În situația în care se demonstrează că rațiunile care țineau de un eventual prejudiciu adus activității unității și care au justificat suspendarea raportului de muncă s-au dovedit a fi neîntemeiate, art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 prevede o veritabilă măsură reparatorie pentru salariat, acesta reluându-și activitatea anterioară, cu dreptul de a i se plăti, în temeiul normelor și principiilor răspunderii civile contractuale, o despăgubire egală cu salariul și celelalte drepturi de care a fost lipsit pe perioada suspendării executării contractului individual de muncă.

19. În acest context, soluția organului judiciar asupra vinovăției sau nevinovăției penale a salariatului este cea care are rolul de a pune capăt situației provizorii create de suspendarea raportului de muncă din inițiativa angajatorului, confirmând justetea temeiurilor acestei măsuri sau infirmându-le, cu caracter reparator. Prin urmare, în planul dreptului muncii, această soluție este relevantă în măsura în care clarifică, cu certitudine, caracterul temeinic sau lipsit de temeinicie al suspendării.

20. În măsura în care, prin soluția pronunțată, organul judiciar nu reține în mod tranșant că se află într-una dintre situațiile prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a)—d) din Codul de procedură penală, respectiv „a) *fapta nu există; b) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege; c) nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea; d) există o cauză justificativă sau de neimputabilitate*”, este evident că temeiurile suspendării nu sunt infirmate, chiar dacă nu este pronunțată o hotărâre de condamnare. Prin urmare, clarificarea situației raportului de muncă necesită demersuri suplimentare.

21. Pentru a înlătura orice suspiciune atât cu privire la o eventuală vinovăție penală, cât și cu privire la justetea temeiurilor care au fundamentat suspendarea contractului individual de muncă în ipoteza art. 52 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 53/2003, salariatul, în calitate de inculpat, are posibilitatea de a solicita continuarea procesului penal, potrivit art. 18 din Codul de procedură penală. Aceasta situație nu are semnificația unei încălcări a prezumției de nevinovăție, de vreme ce, continuând procesul penal, salariatul se bucură de aceleași garanții pe care acest principiu le impune. Continuarea procesului penal nu răstoarnă sarcina probei, așa cum este prevăzută de art. 99 din Codul de procedură penală, suspectul sau inculpatul beneficiind de prezumția de nevinovăție, astfel că nu are obligația să își dovedească nevinovăția și are dreptul de a nu contribui la propria acuzare.

22. Din poziția pe care o ocupă în procesul penal, ca parte vătămată ori parte civilă, sau chiar din poziția unei persoane care nu are calitatea de participant în procesul penal referitor la o faptă penală săvârșită de salariat, incompatibilă cu funcția deținută, angajatorul nu are posibilitatea de a-și clarifica situația raportului de muncă prin continuarea procesului penal. Astfel, în măsura în care salariatul însuși nu solicită continuarea acestui proces, angajatorul este lipsit de orice mijloc de apărare.

23. Curtea apreciază că, deși aflate într-o strânsă legătură în ipoteza textului de lege analizat, problema stabilirii vinovăției penale trebuie abordată în mod distinct față de cea a stabilirii

caracterului justificat al suspendării contractului individual de muncă în temeiul art. 52 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 53/2003. Astfel, sintagma „dacă se constată nevinovăția celui în cauză” nu are semnificația faptului că, exceptând situațiile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)—d) din Codul de procedură penală, salariatul este considerat vinovat din punct de vedere penal, ceea ce ar contraveni prevederilor art. 23 alin. (11) din Constituție, ci că, în planul raportului de muncă, temeiurile suspendării contractului individual de muncă nu au fost infirmate, astfel că este necesară clarificarea lor ulterioară. Această clarificare apare ca o sarcină a salariatului, prin solicitarea continuării procesului penal, pentru că angajatorul nu are la dispoziție aceleași drepturi procesuale.

24. Curtea apreciază că, deși au poziții specifice în cadrul raportului de muncă, angajatorul și salariatul trebuie să dispună de mijloace echivalente de a-și apăra drepturile ce derivă din acest raport, iar protecția salariatului, ca parte subordonată față de angajator, nu trebuie să dobândească semnificația negării oricărei posibilități a acestuia din urmă de a-și proteja drepturile și interesele.

25. Prin urmare, Curtea, având în vedere mijloacele de apărare pe care părțile raportului de muncă le au la dispoziție în ipoteza analizată, apreciază că demersurile salariatului de a clarifica situația raportului de muncă nu reprezintă o obligație excesivă, de natură să aducă atingere dreptului la muncă, și nu au semnificația unei încălcări a prezumției de nevinovăție.

26. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 29.791/3/2015 (nr. vechi 4.903/2016) și constată că dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 13 martie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Patricia Marilena Ionea

★

OPINIE SEPARATĂ

1. În dezacord cu soluția adoptată — cu majoritate de voturi — prin Decizia nr. 116 din 13 martie 2018, considerăm că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii trebuia admisă.

2. Potrivit textului legal criticat, „În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b), *dacă se constată nevinovăția celui în cauză, salariatul își reia activitatea anterioară și i se plătește, în temeiul normelor și principiilor răspunderii civile contractuale, o despăgubire egală cu salariul și celelalte drepturi de care a fost lipsit pe perioada suspendării contractului*”. Potrivit art. 52 alin. (1) lit. b) din Codul muncii, incident în cauză, „Contractul

individual de muncă poate fi suspendat din inițiativa angajatorului în următoarele situații: [...] b) în cazul în care angajatorul a formulat plângere penală împotriva salariatului sau acesta a fost trimis în judecată pentru fapte penale incompatibile cu funcția deținută, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești”. Cauza de față reflectă o ipoteză particulară de aplicare a textului criticat, având în vedere intervenția Deciziei Curții Constituționale nr. 279 din 23 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 17 iunie 2015, și anume ipoteza salariatului față de care angajatorul a formulat o plângere penală anterior anului 2015 și față de care a fost

dispusă soluția de clasare, pe motiv că a intervenit prescripția răspunderii penale¹. Astfel, ca urmare a acestei soluții, nu a fost constatată nici vinovăția, nici „nevinovăția” penală a persoanei. Or, o asemenea concluzie, prin prisma textului de lege analizat, este insuficientă, pentru că, potrivit acestuia, trebuie să se constate „nevinovăția” penală a persoanei pentru a se putea aplica teza finală a dispozițiilor art. 52 alin. (2) din Codul muncii.

3. Din cele arătate rezultă că legea condiționează reluarea activității salariatului și plata despăgubirii aferente răspunderii civile contractuale de constatarea „nevinovăției” penale a celui în cauză. Prin urmare, se impune concluzia potrivit căreia persoana este prezumată vinovată până la constatarea nevinovăției sale, ea putând beneficia de prevederile legii numai în ipoteză în care se va/și va demonstra nevinovăția. Faptul că, în cauză, este vorba de vinovăția/nevinovăția penală, și nu de vreo vinovăție de natură extrapenală, o demonstrează chiar textul la care trimite norma de trimitere cuprinsă în art. 52 alin. (2) din Codul muncii, text care vizează ipoteze ce se circumscriu unui mod de sesizare a organelor de urmărire penală [art. 289 din Codul de procedură penală]², precum și actului de sesizare a instanței judecătorești, respectiv trimiterea în judecată, prin rechizitoriu [art. 327 lit. a) coroborat cu art. 329 alin. (1) din Codul de procedură penală].

4. În acest context se constată că, în realitate, persoana este prezumată a fi nevinovată și, prin urmare, **organul de urmărire penală sau instanța judecătorească nu poate constata nevinovăția acesteia**, ci poate emite o soluție de clasare/pronunță o soluție de achitare sau de încetare a procesului penal atunci când sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală. În acest fel, acuzația în materie penală adusă este înlăturată/nu poate fi cercetată, indiferent de motivul concret pe care se bazează soluția.

5. **Nevinovăția nu trebuie demonstrată**, ea este prezumată, prin urmare, ceea ce trebuie demonstrat de către organele de urmărire penală este vinovăția persoanei. Sarcina probei nu aparține persoanei acuzate, ci organelor de urmărire penală. Astfel, dacă se demonstrează și se constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, instanța judecătorească dispune condamnarea/renunțarea la aplicarea pedepsei/amânarea aplicării pedepsei, în condițiile art. 396 alin. (2)—(4) din Codul de procedură penală. În aceste condiții, legiuitorul, în nicio ramură a dreptului, nu poate impune în privința persoanei acuzate condiția constatării nevinovăției sale pentru a beneficia de o anumită măsură, fie ea de reintegrare și de despăgubire, precum în cauza de față. În schimb, legiuitorul este în drept să condiționeze acordarea acestor măsuri de emiterea de către organul de urmărire penală/pronunțarea de către instanța judecătorească a unei soluții de clasare/achitare/încetare a procesului penal, care să valorifice în planul dreptului muncii un anumit caz dintre cele prevăzute de art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală. Prin urmare, reperul normativ care trebuie utilizat nu este demonstrarea și, pe cale de consecință, constatarea nevinovăției, ci intervenirea unuia sau altuia dintre cazurile care atrag clasarea/achitarea sau încetarea procesului penal; mai exact, acele cazuri care vizează caracterul nefondat al acuzației în materie penală, pentru că numai acestea au aptitudinea de a demonstra existența unei fapte ilicite din partea angajatorului.

6. Prin urmare, fără a contesta dreptul legiuitorului de a impune anumite condiții sub aspectul dreptului penal pentru reluarea raporturilor de muncă și obținerea unei despăgubiri pe

temeiul răspunderii civile contractuale, apreciem că legiuitorul nu putea să le condiționeze de „constatarea nevinovăției” salariatului, ci de intervenirea unuia sau altuia dintre temeiurile prevăzute de art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală. Nu se poate ajunge la situația în care, practic, legiuitorul să îl oblige pe salariat să apeleze la art. 18 din Codul de procedură penală, în sensul formulării unei cereri de continuare a procesului penal, pentru a-și demonstra nevinovăția în condițiile intervenirii amnistiei/prescripției etc., ci pentru a demonstra caracterul nefondat al acuzației în materie penală și să obțină, pe această cale, clasarea/achitarea/încetarea procesului penal în baza unui temei de drept care poate fi valorificat sub aspectul angajării răspunderii civile contractuale a angajatorului. Mai mult, acest drept ar trebui recunoscut și moștenitorilor eredelui în vederea obținerii de eventuale despăgubiri. Însă, pe tot parcursul procesului penal, prezumția de nevinovăție subsistă. În acest sens, art. 23 alin. (11) din Constituție prevede că „*Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată*” [a se vedea și art. 6 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale]. Totodată, Curtea, prin Decizia nr. 198 din 23 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 4 iulie 2017, paragraful 27, a statuat că, „sub aspectul stabilirii vinovăției inculpatului pentru săvârșirea faptelor în legătură cu care acesta este cercetat și, implicit, pentru răsturnarea prezumției de nevinovăție, procesul penal parcurge mai multe etape caracterizate prin nivele diferite de probațiune, de la bănuiala rezonabilă la dovedirea vinovăției dincolo de orice îndoială rezonabilă. Pe tot acest parcurs, anterior ultimului moment procesual, mai sus referit, prezumția de nevinovăție subsistă, fiind aplicabile prevederile art. 23 alin. (11) din Constituție. Astfel, dobândirea calității de suspect presupune administrarea unui probatoriu din care să rezulte bănuiala rezonabilă că a fost săvârșită o faptă prevăzută de legea penală. La rândul său, calitatea de inculpat este dobândită în urma administrării unui probatoriu din care să rezulte posibilitatea ca o persoană să fi săvârșit o anumită infracțiune, în fine, calitatea de condamnat poate fi stabilită pe baza unor probe din care să rezulte, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că inculpatul a săvârșit infracțiunea pentru care este cercetat”. Astfel, rezultă cu evidență că, pe parcursul procesului penal, prezumția de nevinovăție nu este răsturnată, ci se parcurg, dacă este cazul, diferite nivele de probațiune pentru demonstrarea acuzației în materie penală, și nu pentru ca persoana acuzată să își demonstreze nevinovăția. De asemenea, prezumția de nevinovăție presupune *inter alia* că, în exercitarea atribuțiilor lor, judecătorii nu pot începe analiza cauzei de la ideea preconcepțată potrivit căreia acuzatul a comis infracțiunea de care este acuzat; sarcina probei aparține acuzării, iar dubiul profită celui acuzat [Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 6 decembrie 1988, pronunțată în Cauza *Barberà, Messegue și Jabardo împotriva Spaniei*, paragraful 77]. Prin urmare, prezumția de nevinovăție este încălcată atunci când sarcina probei este mutată de la acuzare la acuzat [Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 20 martie 2001, pronunțată în Cauza *Telfner împotriva Austriei*, paragraful 15].

7. În consecință, se constată că, deși intenția normativă a legiuitorului este corectă în sensul valorificării răspunderii civile contractuale a angajatorului pentru fapta sa ilicită cauzatoare de prejudiciu în privința angajatului său [suspendarea contractului de muncă dispusă de angajator ca urmare a bănuielilor

¹ Menționăm că în urma respectivei decizii a Curții Constituționale a rămas în vigoare doar teza a doua din art. 52 alin. (1) lit. b) din Codul muncii, astfel încât considerentele expuse în prezenta opinie separată, ca și cele din decizia la care aceasta se redactează, își mențin actualitatea și în privința acestei teze.

² Chiar dacă prima teză a art. 52 alin. (1) lit. b) din Codul muncii a fost constatată ca fiind neconstituțională prin Decizia nr. 279 din 23 aprilie 2015, precitată, ea rămâne relevantă în analiza de față, având în vedere situația tranzitorie a autorului excepției de neconstituționalitate.

rezonabile rezultate din desfășurarea procesului penal cu privire la săvârșirea de către angajatul său a unei infracțiuni, bănuiele ulterior înfirmate de organul de urmărire penală sau instanța judecătorească], modul defectuos de reglementare imprimă textului legal criticat un caracter neconstituțional, astfel încât Curtea ar fi trebuit să constate că sintagma analizată, respectiv „*dacă se constată nevinovăția celui în cauză*” din cuprinsul art. 52 alin. (2) din Codul muncii, este contrară art. 23 alin. (11) din Constituție.

8. Constatându-se neconstituționalitatea textului criticat s-ar fi ajuns, într-adevăr, la un vid de reglementare, care însă putea fi complinit imediat de către legiuitorul delegat, în sensul identificării și normativizării temeiurilor de drept din cuprinsul art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală care pot da naștere la un drept de reintegrare și despăgubire. Cu titlu de exemplu menționăm situațiile în care legiuitorul delegat a intervenit în mod prompt prin adoptarea unei ordonanțe de urgență în urma constatării neconstituționalității unor dispoziții legale, chiar înainte de publicarea sau în ziua publicării deciziilor respective ale Curții Constituționale, și anume Ordonanța de

urgență a Guvernului nr. 82/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 911 din 15 decembrie 2014 [adoptată în materie procesual penală, cu referire la Decizia nr. 712 din 4 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 33 din 15 ianuarie 2015], sau Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 85 din 4 februarie 2016 [adoptată în materie procesual civilă, cu referire la Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 4 februarie 2016]. Nu ține de rolul și misiunea Curții Constituționale complinirea eventualului vid legislativ rezultat în urma deciziei sale de neconstituționalitate și, în consecință, competența Curții nu ar putea fi limitată sub cuvânt că, prin decizia sa, s-ar crea un asemenea vid legislativ.

9. Având în vedere cele expuse, apreciem că, în speță, **excepția de neconstituționalitate trebuia admisă și constatată neconstituționalitatea sintagmei „dacă se constată nevinovăția celui în cauză” din cuprinsul art. 52 alin. (2) din Codul muncii, aceasta fiind contrară art. 23 alin. (11) din Constituție.**

Judecători,
prof. univ. dr. **Mona-Maria Pivniceru**
conf. univ. dr. **Varga Attila**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 233

din 19 aprilie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 488, art. 490 alin. (1), art. 493 și art. 497 din Codul de procedură civilă

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Valentina Bărbățeanu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 488, art. 490 alin. (1), art. 493 și art. 497 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Elena Lăcătușu în Dosarul nr. 1.358/1/2016 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători și care constituie obiectul Dosarului nr. 1.709D/2016 al Curții Constituționale.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent învederează Curții că partea Inspectia Judiciară a transmis note scrise prin care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate, în principal, ca inadmisibilă și, în subsidiar, ca neîntemeiată.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, făcând referire la jurisprudența în materie a Curții Constituționale, care își menține valabilitatea și în cauza de față.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Încheierea din 11 iulie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 1.358/1/2016, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 488,**

art. 490 alin. (1), art. 493 și art. 497 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Elena Lăcătușu într-o cauză având ca obiect soluționarea recursului formulat împotriva unei hotărâri pronunțate de Consiliul Superior al Magistraturii — Secția pentru judecători în materie disciplinară.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autoarea acesteia susține, în esență, că dispozițiile art. 488 din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale în cazul recursului declarat de magistrat împotriva hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii în temeiul art. 50 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii. Arată că scopul acestei excepții de neconstituționalitate este reglementarea unei proceduri speciale cu privire la toate aspectele, inclusiv motivele de casare, astfel încât Înalta Curte de Casație și Justiție să examineze, în condițiile unei reglementări speciale, conformitatea hotărârii atacate cu regulile speciale de drept material aplicabile. În ceea ce privește dispozițiile art. 490 alin. (1) din Codul de procedură civilă, consideră că sunt neconstituționale pentru aceleași argumente care au stat la baza deciziilor Curții Constituționale nr. 737 din 24 iunie 2008 și nr. 303 din 3 martie 2009, prin care s-a constatat că sintagma „*sub sancțiunea nulității*” este neconstituțională. Referitor la dispozițiile art. 493 din Codul de procedură civilă, susține că sunt neconstituționale, întrucât afectează principiul oralității, al contradictorialității și dreptul la apărare, iar dispozițiile art. 497 din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale deoarece soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție nu pot fi aplicate în cazul recursului declarat de magistrat împotriva hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii în temeiul art. 50 din Legea nr. 317/2004. Susține că, prin urmare, se impune necesitatea reglementării procedurii de judecată a recursului întemeiat pe dispozițiile art. 51 din Legea nr. 317/2004 prin reguli speciale, precum și a soluțiilor pe care Înalta Curte de Casație și Justiție le poate pronunța potrivit cu specificul și natura hotărârii atacate.

7. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

10. **Avocatul Poporului** opinează în sensul că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, întrucât susținerile autoarei excepției vizează aplicarea la speță a prevederilor de lege criticate, ceea ce este de competența exclusivă a instanței de judecată.

11. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosar, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție,

precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie prevederile din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 488 — *Motivele de casare*, art. 490 alin. (1) — *Depunerea recursului*, art. 493 — *Procedura de filtrare a recursurilor* și art. 497 — *Soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție*.

14. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, textele de lege criticate contravin prevederilor din Constituție cuprinse la art. 21 privind accesul liber la justiție, art. 24 privind dreptul la apărare, art. 126 privind instanțele judecătorești și art. 129 privind folosirea căilor de atac. De asemenea, invocă dispozițiile art. 6 privind dreptul la un proces echitabil și art. 13 privind dreptul la un recurs efectiv din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că a mai analizat prevederile de lege ce formează obiectul acesteia, prin prisma unor critici de neconstituționalitate identice și prin raportare la aceleași dispoziții din Legea fundamentală. Astfel, prin Decizia nr. 778 din 28 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 17 aprilie 2018, Curtea a respins ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate ridicată de aceeași autoare, într-o cauză similară, observând că, prin criticile formulate, aceasta urmărește stabilirea unor reguli speciale după care să se desfășoare procedura de judecată a recursului declarat de un magistrat, în temeiul art. 51 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 628 din 1 septembrie 2012, precum și modificarea motivelor de casare a unei hotărâri adoptate de Consiliul Superior al Magistraturii.

16. Cu privire la noțiunea de recurs cuprinsă în art. 51 alin. (3) din Legea nr. 317/2004, Curtea Constituțională a reținut, prin Decizia nr. 126 din 1 februarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 7 aprilie 2011, că împotriva hotărârii de sancționare pronunțată de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii există o cale de atac, și anume recursul în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători. Curtea a statuat că „acest «recurs» nu trebuie calificat ca fiind acea cale extraordinară de atac prevăzută de Codul de procedură civilă, ci ca o veritabilă cale de atac devolutivă împotriva hotărârii organului disciplinar (Consiliul Superior al Magistraturii, prin secțiile sale, având doar rolul unei instanțe de judecată), cale de atac soluționată de către o instanță judecătorească, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin luarea în considerare a tuturor aspectelor și prin verificarea atât a legalității procedurii, cât și a temeiniciei hotărârii instanței disciplinare”. Curtea a subliniat că acesta este și sensul art. 134 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia „*hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție*”.

17. Sub acest aspect, prin Decizia nr. 148 din 16 aprilie 2003 privind constituționalitatea propunerii de revizuire a Constituției României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 317 din 12 mai 2003, referindu-se la atribuția Consiliului Superior al Magistraturii, așa cum este stabilită în art. 134 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia acesta îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică, Curtea a statuat că

această dispoziție constituțională nu poate interzice accesul liber la justiție al persoanei judecate de această „instanță extrajudiciară”. Prin urmare, îndeplinind exigențele dreptului la un proces echitabil, prin exercitarea unei căi efective de atac la o instanță judecătorească, consacrată prin art. 21 alin. (3) din Constituție și prin art. 6 paragraful 1 și art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „recursul” din materia disciplinară a magistraților este o veritabilă și efectivă cale de atac prin care instanța de judecată, ținând seama de rolul activ pe care trebuie să îl aibă, poate soluționa cauza sub toate aspectele, atât sub aspectul legalității procedurii disciplinare, cât și al temeiniciei hotărârii”.

18. Prin Decizia nr. 778 din 28 noiembrie 2017, Curtea a concluzionat că recursul în materie disciplinară de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție este o cale devolutivă de atac, pentru că acesta este sensul prevederilor art. 134 alin. (3) din Constituție și a Deciziei nr. 148 din 16 aprilie 2003.

19. Totodată, Curtea a reținut, prin aceeași decizie, că numai hotărârile judecătorești sunt susceptibile de a fi atacate cu recurs, cale extraordinară de atac, având în vedere că legiuitorul, în reglementarea obiectului recursului prin art. 483 alin. (1) din Codul de procedură civilă, s-a îndepărtat de la formularea art. 299 alin. 1 din Codul de procedură civilă din 1865 și nu a mai preluat teza referitoare la hotărârile altor organe cu activitate jurisdicțională care sunt susceptibile de recurs, ca și cale extraordinară de atac. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea a respins ca inadmisibile excepțiile de neconstituționalitate ridicate în fața Consiliului Superior al Magistraturii, apreciind că acesta este o instanță extrajudiciară, și nu o instanță judecătorească în fața căreia să se poată ridica asemenea excepții (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 514 din 29 mai 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 10 iulie 2007, Decizia nr. 391 din 17 aprilie 2007, publicată

în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 321 din 14 mai 2007, Decizia nr. 788 din 20 septembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 745 din 2 noiembrie 2007, și Decizia nr. 632 din 27 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 9 din 5 ianuarie 2017).

20. Prin urmare, excepția de neconstituționalitate invocată în cauza soluționată prin Decizia nr. 778 din 28 noiembrie 2017 a fost respinsă ca inadmisibilă având în vedere că, pe de o parte, jurisprudența Curții a calificat recursul prevăzut de art. 51 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 ca o veritabilă și efectivă cale de atac împotriva hotărârilor secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii și nu o cale extraordinară de atac, astfel încât dispozițiile legale criticate din Codul de procedură civilă nu au legătură cu soluționarea cauzei, în sensul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, iar, pe de altă parte, prin criticile formulate de autoarea excepției de neconstituționalitate se urmărește modificarea soluției legislative, în sensul stabilirii unor reguli speciale după care să se desfășoare procedura de judecată a unui asemenea recurs, ceea ce excedează controlului de constituționalitate, fiind în contradicție cu dispozițiile art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, potrivit căreia „*Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului*”.

21. Întrucât excepția ce formează obiectul cauzei de față a fost ridicată într-o cauză similară, respectiv un recurs împotriva unei hotărâri pronunțate în materie disciplinară de secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, iar criticile sunt identice cu cele analizate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 778 din 28 noiembrie 2017, pentru consecvență și identitate de rațiune, Curtea va menține soluția pronunțată prin cea decizie, respingând, ca inadmisibilă, prezenta excepție de neconstituționalitate.

22. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 488, art. 490 alin. (1), art. 493 și art. 497 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Elena Lăcătușu în Dosarul nr. 1.358/1/2016 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 19 aprilie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Valentina Bărbățeanu

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRĂRE

pentru aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Realizare complex multifuncțional de pregătire, pavilion administrativ și modernizare rețele utilități în cazarma 3503 București”

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 42 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă indicatorii tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Realizare complex multifuncțional de pregătire, pavilion administrativ și modernizare rețele utilități în cazarma 3503 București”, prevăzuți în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Finanțarea obiectivului de investiții prevăzut la art. 1 se face de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Apărării Naționale, în limita sumelor aprobate anual cu această destinație, precum și din alte surse legal constituite, conform programelor de investiții publice aprobate potrivit legii.

PRIM-MINISTRU
VASILICA-VIORICA DĂNCILĂ

Contrasemnează:
p. Ministrul apărării naționale,
Andrei Ignat,
secretar de stat
Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării regionale și administrației publice,
Paul Stănescu
Ministrul finanțelor publice,
Eugen Orlando Teodorovici

București, 5 iulie 2018.
Nr. 499.

ANEXĂ

CARACTERISTICILE PRINCIPALE ȘI INDICATORII TEHNICO-ECONOMICI ai obiectivului de investiții „Realizare complex multifuncțional de pregătire, pavilion administrativ și modernizare rețele utilități în cazarma 3503 București”

Titular: Ministerul Apărării Naționale

Beneficiar: Direcția domenii și infrastructuri — pentru perioada realizării investiției

Beneficiar final: Unitatea Militară 02630 București

Amplasament: București

Indicatori tehnico-economici

1. Valoarea totală a investiției, inclusiv TVA: (în prețuri la data de 31.10.2017; 1 euro = 4,5985 lei), din care:		mii lei	55.384
— construcții-montaj		mii lei	34.600
2. Eșalonarea investiției			
Anul I	INV	mii lei	27.692
	C+M	mii lei	17.300
Anul II	INV	mii lei	27.692
	C+M	mii lei	17.300
3. Capacități (în unități fizice):			
— suprafață desfășurată		mp	4.205 mp
4. Durata totală de realizare a investiției		luni	24

Factori de risc

Obiectivul de investiții se va proteja cu respectarea reglementărilor tehnice: cod de proiectare seismică — Partea I — Prevederi de proiectare pentru clădiri, indicativ P 100-1/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Finanțarea investiției

Finanțarea obiectivului de investiții se face de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Apărării Naționale, în limita sumelor alocate anual cu această destinație, precum și din alte surse legal constituite, conform programelor de investiții publice aprobate potrivit legii.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 40

din 4 iunie 2018

Dosar nr. 514/1/2018

Gabriela Elena Bogasiu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Lavinia Curelea	— președintele delegat al Secției I civile
Rodica Dorin	— pentru președintele Secției a II-a civile
Ionel Barbă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Bianca Elena Țândărescu	— judecător la Secția I civilă
Viorica Cosma	— judecător la Secția I civilă
Rodica Susanu	— judecător la Secția I civilă
Nina Ecaterina Grigoraș	— judecător la Secția I civilă
Eugenia Pușcașiu	— judecător la Secția I civilă
Mirela Polițeanu	— judecător la Secția a II-a civilă
George-Bogdan Florescu	— judecător la Secția a II-a civilă
Marian Budă	— judecător la Secția a II-a civilă
Paulina Lucia Brehar	— judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Daniel Gheorghe Severin	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Eugenia Marin	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Emilia Claudia Vișoiu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Farmathy Gheza Attila	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Viorica Trestianu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a fost constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul Î.C.C.J.*).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă domnul Aurel Segărceanu, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul Î.C.C.J.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 2.041/3/2017, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la următoarea chestiune de drept:

„Interpretarea dispozițiilor art. 3 alin. (1) și (3) din Legea nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României, cu modificările ulterioare, în sensul de a se stabili dacă persoanele vizate de aceste texte legale trebuie să aibă calitatea de membri ai Corpului diplomatic și consular al României pentru o perioadă de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior sau doar

pe perioada celor cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate”.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, a fost comunicat părților, dintre care numai apelanții-reclamânți și-au exprimat punctul de vedere; se arată, de asemenea, că la dosar au fost atașate răspunsul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în sensul că nu s-a verificat și nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii referitor la problema de drept care formează obiectul sesizării, precum și răspunsurile instanțelor naționale.

În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, prin Încheierea din 19 februarie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 2.041/3/2017, a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile prin care să se dea o rezolvare de principiu cu privire la următoarea chestiune de drept:

„Interpretarea dispozițiilor art. 3 alin. (1) și (3) din Legea nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României, cu modificările ulterioare, în sensul de a se stabili dacă persoanele vizate de aceste texte legale trebuie să aibă calitatea de membri ai Corpului diplomatic și consular al României pentru o perioadă de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior sau doar pe perioada celor cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate”.

II. **Expunerea succintă a procesului. Obiectul investirii instanței care a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile. Stadiul procesual în care se află pricina**

A. Hotărârea instanței de fond

2. Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, la data de 3 iunie 2016, reclamantii persoane fizice l-au chemat în judecată pe pârâtul Ministerul Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri, solicitând să se constate că îndeplinesc condițiile pentru a beneficia de pensie de serviciu de la data intrării în vigoare a Legii nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României, cu modificările ulterioare (*Legea nr. 216/2015*), și să fie obligat pârâtul la eliberarea adeverințelor-tip în vederea obținerii pensiei de serviciu pentru fiecare reclamant în parte.

3. Prin Sentința nr. 3.902 din 7 decembrie 2016, Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a admis excepția necompetenței funcționale și a declinat cauza în favoarea Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, cauza fiind înregistrată pe rolul acestei instanțe la data de 23 ianuarie 2017, cu nr. 2.041/3/2017.

4. Prin Sentința nr. 3.032 din 26 aprilie 2017, Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale a respins cererea de chemare în judecată, ca neîntemeiată.

5. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că reclamantii au avut, pe perioada misiunilor în străinătate, funcții diplomatice de secretar economic, respectiv de consilier economic, deci au deținut calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României — conform art. 2 lit. d) din Legea nr. 269/2003 privind Statutul Corpului diplomatic și consular al României, cu modificările ulterioare (*Legea nr. 269/2003*), iar în restul perioadelor lucrate în țară au avut funcții publice (consilier II/I, consilier cat. A clasa I).

6. Prin urmare, reclamantii nu au, în calitate de membri ai Corpului diplomatic și consular al României, o vechime de cel puțin 15 ani și deci nu au dreptul la pensia specială prevăzută de Legea nr. 216/2015.

7. Instanța de fond a apreciat că nu pot fi valorificate criticile aduse normelor legale incidente, cum ar fi aceea că Legea nr. 216/2015 realizează o discriminare între personalul diplomatic al Ministerului Afacerilor Externe, căruia nu îi cere condiția de 4 ani în misiuni diplomatice, și personalul diplomatic din cadrul Ministerului Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri, căruia îi pretinde aceeași condiție. O soluție legislativă nu poate fi înlăturată pe motiv că este inechitabilă, ci ea va fi aplicată întocmai, în litera sa clară, orice drept putând fi recunoscut numai în măsura în care statul consimte să îl acorde, conform legii pe care el a adoptat-o. Pentru aceasta, legiuitorul are deplină competență, conform propriilor opțiuni de politică juridică, ce nu pot fi cenzurate, cel puțin în sistemul de drept român, decât de Curtea Constituțională (contenciosul administrativ în cazul legislației subsecvente) ori pentru incompatibilitate cu legislația internațională sau europeană în materia drepturilor omului, în condițiile art. 20 alin. (2) sau art. 148 alin. (2) din Constituție.

B. *Calea de atac exercitată împotriva hotărârii instanței de fond*

8. Împotriva acestei sentințe au formulat apel reclamantii, solicitând schimbarea în tot a soluției, în sensul admiterii cererii de chemare în judecată, astfel cum a fost formulată.

9. În motivarea căii de atac apelantii au arătat că îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 3 alin. (3) din Legea nr. 216/2015 pentru a beneficia de pensie de serviciu, fiind nelegală condiția vechimii de 15 ani ca membri ai Corpului diplomatic și consular în cadrul Departamentului de Comerț Exterior, impusă suplimentar de pârât.

10. Apelantii au susținut că mențiunea din cuprinsul textului legal „membrii Corpului diplomatic și consular al României” se justifică prin faptul că persoanele provenite din Departamentul de Comerț Exterior au deținut această calitate pe perioada trimerii în misiune cu grade diplomatice și consulare.

11. La termenul de judecată din 19 februarie 2018, din oficiu, Curtea de Apel București — Secția VII-a pentru conflicte de muncă și asigurări sociale a pus în discuție admisibilitatea și necesitatea sesizării instanței supreme, în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept menționate în preambul.

III. Dispozițiile legale supuse interpretării

12. *Legea nr. 216/2015:*

„Art. 3. — (1) De prevederile prezentei legi, în situația îndeplinirii condițiilor impuse de aceasta, beneficiază și membrii Corpului diplomatic și consular al României, cu o vechime de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior din Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Comerțului și Turismului, Ministerul Comerțului, Ministerul Industriei și Comerțului, Ministerul Afacerilor Externe, Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Economiei și Finanțelor, Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale, Ministerul Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Comerțului și Mediului de Afaceri, Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Ministerul Economiei, Comerțului și Turismului, denumit în continuare *Departamentul de Comerț Exterior*, din care cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate.

(3) De pensia de serviciu prevăzută de prezenta lege, în condițiile prevăzute la alin. (1), beneficiază și persoanele pensionate din Departamentul de Comerț Exterior care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, beneficiază de pensie din sistemul public de pensii.”

IV. **Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept**

A. În opinia apelanților-reclamantii, persoanele care au lucrat în comerț exterior au fost avute în vedere, ca excepție, încă de la inițierea Legii nr. 216/2015, avizul Consiliului Legislativ cu privire la proiectul acestui act normativ stabilind, la punctul 1, că „propunerea are ca obiect de reglementare acordarea pensiei de serviciu”, iar „persoanele beneficiare sunt: a) personalul diplomatic și consular, (...), c) persoanele care desfășoară activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională”; voința legiuitorului nu a fost de a-i exclude, ci, în mod reparatoriu, de a le acorda dreptul la pensie de serviciu.

13. Apelantii au susținut că din interpretarea gramaticală a dispozițiilor art. 3 alin. (3) din Legea nr. 216/2015 rezultă clar că trebuie să aibă o vechime de minimum 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior, din care doar pe o perioadă de minimum 4 ani, în care au fost trimiși în străinătate în misiune permanentă, să aibă grade diplomatice sau consulare.

14. De asemenea, apelantii au arătat că membrii Corpului diplomatic și consular nu puteau fi decât persoanele care îndeplineau condițiile stabilite prin Legea nr. 269/2003, care a intrat în vigoare după anul 2003, când deja apelantii erau pensionari.

15. Mențiunea din cuprinsul textului legal „membrii Corpului diplomatic și consular ai României” se justifică prin faptul că persoanele provenite din Departamentul de Comerț Exterior au deținut această calitate pe perioada trimerii în misiune cu grade diplomatice și consulare, respectiv pe durata celor cel puțin 4 ani în misiuni permanente.

16. Apelantii au invocat și dispozițiile art. 16 din Legea nr. 269/2003, conform cărora gradul diplomatic sau consular deținut se păstrează cu titlu onorific, și prevederile art. 5 lit. b) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 954/2015 (*Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015*), referitoare la perioadele de activitate avute în vedere ca vechime la stabilirea pensiei de serviciu prevăzută de Lege.

B. Potrivit opiniei formulate de intimatul-pârât, persoanele pensionate anterior datei de 21.08.2015, respectiv anterior intrării în vigoare a Legii nr. 216/2015, puteau dobândi calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României conform prevederilor Legii nr. 269/2003, acordarea pensiei de serviciu prevăzute de Legea nr. 216/2015 fiind condiționată de îndeplinirea calității de membru al Corpului diplomatic și consular al României atât prin dispozițiile art. 3 alin. (1) din respectiva lege, cât și prin coroborarea prevederilor art. 2 lit. H și G din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015.

17. Calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României a personalului angajat la fostul Departament de Comerț Exterior și la alte instituții și ministere se dobândește potrivit art. 2 alin. (1) lit. d) teza a II-a din Legea nr. 269/2003.

18. Din interpretarea normelor legale în vigoare rezultă că persoanele angajate la Ministerul Comerțului, Departamentul de Comerț Exterior sau alte asemenea instituții prevăzute la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015 acumulează vechime în activitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României numai în perioada trimiterii în misiune în străinătate cu grade diplomatice sau consulare.

19. Vechimea minimă în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României pentru acordarea drepturilor prevăzute de Legea nr. 216/2015 este stabilită la 15 ani. Pe cale de consecință, perioadele cumulate, petrecute în misiuni în străinătate cu grade diplomatice sau consulare, trebuie să fie de cel puțin 15 ani. Calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României trebuie avută de apelanți pentru o perioadă de cel puțin 15 ani, la orice dată anterioară depunerii cererii de acordare a pensiei de serviciu conform Legii nr. 216/2015.

V. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării

20. Instanța de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, astfel:

— cauza se află pe rolul unui complet al Curții de Apel București, care judecă în ultimă instanță;

— de dezlegarea chestiunii de drept depinde soluționarea pe fond a procesului, întrucât modul de interpretare a dispozițiilor legale menționate constituie problema speței, antamând atât obiectul, cât și cauza cererii.

B. Cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării

21. Făcând referire la jurisprudența relevantă a Curții de Apel București, instanța de trimitere a menționat deciziile nr. 5.700 din 21 noiembrie 2017 și nr. 3.355 din 30 mai 2017, pronunțate de Secția a VII-a pentru conflicte de muncă și asigurări sociale, și Decizia nr. 1.625 din 6 aprilie 2017, pronunțată de Curtea de Apel București Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, arătând că au fost conturate două orientări.

a) Astfel, într-o primă opinie, exprimată în cadrul deciziilor nr. 5.700 din 21 noiembrie 2017 și nr. 3.355 din 30 mai 2017 (Secția a VII-a pentru conflicte de muncă și asigurări sociale) s-a apreciat că, potrivit art. 3 din Legea nr. 216/2015, beneficiarii pensiei de serviciu sunt „membrii Corpului diplomatic și consular al României”. Condiția referitoare la vechime urmează celei ce stabilește calitatea, astfel: „cu o vechime de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior (...)”. Legiuitorul impune și o a treia condiție, tot cumulativă, ca din cei 15 ani vechime să fie „cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate”.

22. Din modalitatea de formulare a textului de lege rezultă că atât condiția vechimii de 15 ani, cât și cea a efectuării unor misiuni permanente diplomatice/consulare timp de minimum

4 ani sunt subsumate calității de membru al Corpului diplomatic și consular al României. Referința legiuitorului la calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României nu este întâmplătoare în cadrul acestui articol, fiind calitatea cu care operează în întregul act normativ (a se vedea art. 4 sau art. 5), nefiind făcută vreo asimilare cu această calitate în cadrul niciunei dispoziții.

23. Prevederile Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015 nu contrazic această interpretare; astfel, prevederile art. 5 din aceste norme fac trimitere la „persoanele prevăzute la art. 2”, iar art. 2 vorbește în toate subpunctele sale de „membrii Corpului diplomatic și consular al României”.

24. De asemenea, lit. H de la art. 2 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015 face trimitere la lit. G a aceluiași articol, care privește tot situația membrilor Corpului diplomatic și consular al României cu o vechime de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior. Este evident că prevederea legală nu le poate cere acestor persoane să aibă în prezent calitatea de membri ai Corpului diplomatic și consular al României sau să fi avut grade diplomatice și consulare anterior anului 1990. Este însă necesar pentru ca pensionarii din sistemul public să beneficieze de pensie de serviciu ca activitatea acestora să fi fost încadrată în Departamentul de Comerț Exterior, în înțelesul Legii nr. 216/2015.

25. Această interpretare subzistă și în situația celor pensionați conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 36/2003 privind sistemul de pensionare a membrilor personalului diplomatic și consular, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 595/2003, cu modificările și completările ulterioare (*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 36/2003*), acest act normativ fiind abrogat, iar eventualele pensii speciale acordate în temeiul său au fost transformate în pensii de asigurări sociale, intrarea în vigoare a Legii nr. 216/2015 neechivalând cu renașterea pensiilor de serviciu anterior acordate, ci presupunând întrunirea unor condiții cumulative pentru recunoașterea dreptului la pensie specială.

b) Într-o altă opinie, exprimată în cadrul Deciziei nr. 1.625 din 6 aprilie 2017 (Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal), s-a apreciat că Legea nr. 216/2015 se aplică personalului diplomatic și consular al României, precum și personalului încadrat pe funcții de execuție specifice (care nu au deținut funcții diplomatice) și persoanelor care au avut calitatea de salariați ai Departamentului de Comerț Exterior, în condițiile în care au lucrat cel puțin 4 ani în misiuni diplomatice.

26. Dacă la adoptarea Legii nr. 216/2015 legiuitorul ar fi avut în vedere doar perioada în care aceste persoane au fost trimise în misiuni permanente în străinătate cu grade diplomatice sau consulare și în care au făcut parte din Corpul diplomatic și consular al României, nu s-ar fi raportat atât la perioada trimiterii în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate (de cel puțin 4 ani), cât și la vechimea totală în Departamentul de Comerț Exterior (de cel puțin 15 ani), ci ar fi prevăzut condiția trimiterii în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate pe o perioadă cumulată de cel puțin 15 ani (situație în care vechimea în Departamentul de Comerț Exterior ar fi fost, oricum, cel puțin la fel de mare).

27. Instanța de trimitere nu a formulat un punct de vedere propriu-zis cu privire la chestiunea de drept, ci a realizat o trecere în revistă a mai multor metode de interpretare juridică a dispozițiilor legale în discuție, astfel:

28. Într-o interpretare gramaticală, instanța de trimitere apreciază că dispozițiile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015 se referă la „membrii Corpului diplomatic și consular al României”, calitate care se dobândește potrivit art. 2 alin. (1) lit. d) teza a II-a

din Legea nr. 269/2003 și care trebuie dovedită pentru întreaga vechime de 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior; în plus, legea impune și o a treia condiție: ca din cei 15 ani vechime în Departamentul de Comerț Exterior cel puțin 4 ani să fi fost în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate.

29. Coroborând aceste dispoziții legale, instanța de trimitere concluzionează că persoanele angajate la Ministerul Comerțului, Departamentul de Comerț Exterior sau alte asemenea instituții, prevăzute la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015, acumulează vechime în activitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României numai în perioada trimiterii în misiune în străinătate cu grade diplomatice sau consulare, iar calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României trebuie avută pentru o perioadă de cel puțin 15 ani, la orice dată anterioară depunerii cererii de acordare a pensiei de serviciu conform Legii nr. 216/2015.

30. De asemenea observă instanța de trimitere, textul legal nu prevede data sau perioada pentru care persoanele trebuiau să aibă calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular, situație ce permite a raporta calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular numai la perioada celor 4 ani în misiune permanentă în străinătate cu grade diplomatice și consulare.

31. În interpretarea sistematică, instanța de trimitere face referire la dispozițiile art. 5 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015, care prevăd perioadele de activitate ce constituie vechime la stabilirea pensiei de serviciu prevăzute de lege, observând că legiuitorul a prevăzut distinct perioada în care activitatea a fost desfășurată în Departamentul de Comerț Exterior și perioada, de minimum 4 ani, în care activitatea a fost desfășurată în misiuni permanente în străinătate cu grade diplomatice sau consulare.

32. Apreciază curtea de apel că soluția legiuitorului nu s-ar putea justifica dacă s-ar aprecia că reprezintă vechime la stabilirea pensiei de serviciu prevăzute de lege numai perioada în care activitatea a fost desfășurată în misiune permanentă, singurul caz în care s-ar fi putut deține grad diplomatic sau consular.

33. Or, concluzionează instanța de trimitere, normele trebuie interpretate în sensul de a fi aplicate, iar dispozițiile art. 5 lit. b) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015 nu ar mai avea aplicabilitate practică pentru că s-ar suprapune cu cazul de la lit. c) a aceluiași articol.

34. Interpretarea literală a dispozițiilor legale ce fac obiectul sesizării a condus instanța de trimitere la concluzia că, aflându-ne în materia pensiilor de serviciu, situație de excepție de la sistemul public de pensii, rezultă că numai membrii Corpului diplomatic și consular al României pot beneficia de pensie de serviciu, iar persoanele provenind din Departamentul de Comerț Exterior trebuie să dovedească că au deținut această calitate, în misiuni permanente cu grade diplomatice și consulare, pe o perioadă de cel puțin 15 ani.

35. Este invocată în acest sens jurisprudența Curții Constituționale referitoare la pensia de serviciu, arătându-se că prin aceasta s-a statuat, de principiu, că pensia de serviciu se acordă unor categorii socioprofesionale supuse unui statut special, respectiv persoanelor care în virtutea profesiei, meseriei, ocupației sau calificării își formează o carieră profesională în acel domeniu de activitate și sunt nevoite să se supună unor exigențe inerente carierei profesionale asumate atât pe plan profesional, cât și personal (Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 160 din 2 martie 2016), legiuitorul având libertatea să stabilească drepturile de asigurări sociale cuvenite, condițiile și criteriile de acordare a acestora, modul de calcul și cuantumul lor valoric, în raport cu posibilitățile create prin resursele

financiare disponibile, și să le modifice în concordanță cu schimbările ce se produc în resursele economico-financiare ale statului (Decizia nr. 820 din 9 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 39 din 18 ianuarie 2007, Decizia nr. 680 din 26 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 9 august 2012, Decizia nr. 684 din 15 decembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 177 din 23 februarie 2006, Decizia nr. 455 din 30 mai 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 539 din 22 iunie 2006, Decizia nr. 119 din 15 februarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 252 din 16 aprilie 2007).

36. Pentru interpretarea istorico-teleologică, instanța de trimitere menționează că, prin avizul referitor la propunerea legislativă privind acordarea pensiei de serviciu membrilor personalului diplomatic și consular, Consiliul Legislativ a arătat că persoanele beneficiare sunt și persoanele care desfășoară activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională încadrate în administrațiile centrale din alte ministere, precum și persoanele pensionate din aceste instituții și care beneficiază de pensie pentru limită de vârstă potrivit Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 263/2010), această categorie fiind prevăzută separat de personalul diplomatic și consular.

37. De asemenea se menționează expunerea de motive a Legii nr. 216/2015, arătându-se că aceasta face referire la diplomați și analizează constrângerile specifice la care este supusă această categorie socioprofesională, fără a se face nicio mențiune cu privire la persoanele care au desfășurat activitate în Departamentul de Comerț Exterior.

38. Referindu-se la dispozițiile legale abrogate prin Legea nr. 216/2015, instanța de trimitere menționează că la art. 9 din lege s-a prevăzut că „La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2013 (...)” care, în cuprinsul art. 1, prevedea că „Membrii Corpului diplomatic și consular al României, cu o vechime neîntreruptă de cel puțin 15 ani în Ministerul Afacerilor Externe, care la data de 31 august 2010 erau pensionari, pot beneficia de o indemnizație diplomatică în cuantum lunar de maximum 3.571 lei.” [alin. (1)] și „Indemnizațiile diplomatice prevăzute la alin. (1) se pot acorda pentru un număr maxim de 250 de persoane.” [alin. (2)]

39. Acest din urmă text legal nu a vizat, așadar, și categoria persoanelor provenind de la Departamentul de Comerț Exterior, ci numai a membrilor Corpului diplomatic și consular din Ministerul Afacerilor Externe.

VI. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

40. La solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, următoarele instanțe au formulat puncte de vedere/opinii referitoare la chestiunea de drept supusă dezlegării:

— Curtea de Apel Brașov — Secția civilă, care a apreciat că, în interpretarea dispozițiilor art. 3 alin. (1) și (3) din Legea nr. 216/2015, beneficiază de pensia de serviciu personalul care întrunește cumulativ următoarele condiții: are calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României; a desfășurat activități în cadrul instituțiilor menționate în text minimum 15 ani; din cei 15 ani, are 4 ani efectiv de activitate în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate; are împlinită vârsta de 60 de ani. Aceleași condiții trebuie să le îndeplinească și persoanele pensionate din cadrul Departamentului de Comerț Exterior care, la data intrării în vigoare a legii, beneficiază de pensie din sistemul public de pensii, situație în care pensia se transformă în pensie de serviciu;

— Tribunalul Ilfov a considerat că interpretarea dispozițiilor art. 3 alin. (1) și (3) din Legea nr. 216/2015 trebuie făcută în

sensul că cele două condiții de vechime prevăzute de textul de lege indicat sunt cumulative; astfel, pentru a beneficia de acordarea pensiei de serviciu, membrii Corpului diplomatic și consular al României trebuie să dovedească existența acestei calități pentru întreaga vechime de 15 ani în cadrul Departamentului de Comerț Exterior și, cumulativ, să facă dovada unei vechimi de cel puțin 4 ani, din cei 15, realizați în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele sau alte reprezentanțe ale României în străinătate;

— tribunalele Ialomița și Giurgiu au formulat puncte de vedere care coincid cu cel prezentat de instanța de trimitere în cadrul primei opinii jurisprudențiale, exprimată în deciziile nr. 5.700 din 21 noiembrie 2017 și nr. 3.355 din 30 mai 2017 (Secția VII-a pentru conflicte de muncă și asigurări sociale).

VII. Răspunsul Ministerului Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

41. Prin Adresa nr. 588/C/747/III-5/2018 din 26.03.2018, Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practica judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

VIII. Raportul asupra chestiunii de drept

42. Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, se apreciază că, față de dispozițiile art. 519 din același cod, sunt întrunite condițiile pentru declanșarea mecanismului privind pronunțarea unei hotărâri prealabile, pe fondul problemei supuse dezbaterii fiind propusă soluția potrivit căreia, în interpretarea dispozițiilor legale ce fac obiectul sesizării, de prevederile Legii nr. 216/2015 beneficiază și membrii Corpului diplomatic și consular al României care au desfășurat activitate în Departamentul de Comerț Exterior cel puțin 15 ani, din care cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate, fără a fi necesară o vechime de 15 ani în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

43. Examinând sesizarea, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită, constată următoarele:

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării

44. Pentru regularitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, legiuitorul, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, instituie o serie de condiții de admisibilitate a acestei proceduri, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

— existența unei cauze în curs de judecată;

— judecata cauzei să se afle în ultimă instanță pe rolul tribunalului, al curții de apel sau al Înaltei Curți de Casație și Justiție;

— ivirea unei chestiuni de drept esențiale, de a cărei lămurire să depindă soluționarea pe fond a cauzei;

— chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

45. Primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, întrucât Curtea de Apel București, legal investită cu soluționarea unui apel într-un litigiu de asigurări sociale, urmează să pronunțe o hotărâre judecătorească definitivă, potrivit art. 155 din Legea nr. 263/2010 și art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările

ulterioare, coroborate cu art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă.

46. Chestiunea de drept este determinantă pentru soluționarea pe fond a cauzei, fiind esențial să se stabilească dacă legea impune sau nu condiția vechimii de 15 ani în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României, pentru ca reclamantii să beneficieze de pensia de serviciu prevăzută de Legea nr. 216/2015.

47. Astfel, în speță, judecând în primă instanță, tribunalul a respins cererea de chemare în judecată, reținând că niciunul dintre reclamantii nu a fost membru al Corpului diplomatic și consular al României cu o vechime de cel puțin 15 ani în această calitate.

48. Prin apelul formulat împotriva sentinței primei instanțe reclamantii au susținut interpretarea potrivit căreia legea nu prevede cerința de a fi avut grade diplomatice sau consulare pe o perioadă de minimum 15 ani, ci doar pe perioada celor cel puțin 4 ani în misiuni permanente la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate.

49. În schimb, prin întâmpinarea formulată în apel, intimatul-pârât a arătat că unul dintre motivele pentru care nu au fost eliberate adeverințele-tip în vederea obținerii pensiei de serviciu este că reclamantii nu au fost membri ai Corpului diplomatic și consular al României cu o vechime de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior, la data pensionării pentru limită de vârstă deținând funcții publice.

50. Atât din jurisprudența indicată de instanța de trimitere, cât și din punctele de vedere ale părților rezultă divergența de interpretare a art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015 cu privire la condiția ca membrii Corpului diplomatic și consular al României să fi avut această calitate pe o perioadă de 15 ani pentru a beneficia de pensia de serviciu.

51. Se constată așadar existența unei chestiuni de drept reale, care privește interpretarea diferită a unui text de lege neclar, ce prezintă o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării.

52. În fine, este îndeplinită și cerința noutății problemei de drept. Legea nr. 216/2015 a intrat în vigoare recent, având prevederi diferite de cele ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 36/2003 (abrogată prin art. 196 din Legea nr. 263/2010). Divergențele de interpretare nu au fost înlăturate și nici nu au făcut obiectul unei jurisprudențe constante a instanțelor, chestiunea de drept nu a fost încă dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție și nu face obiectul unui recurs în interesul legii.

B. Cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării

53. Spre deosebire de reglementarea anterioară cuprinsă în art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 36/2003, care prevedea că beneficiază de pensie de serviciu „membrii personalului diplomatic și consular și celelalte persoane care au desfășurat activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională”, art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015 îi menționează ca beneficiari ai pensiei de serviciu doar pe membrii Corpului diplomatic și consular al României cu o vechime de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior.

54. Aceasta se explică nu prin faptul că legiuitorul ar fi dorit să excludă de la beneficiul pensiei de serviciu persoanele care au desfășurat activitate de comerț exterior, pentru că altfel nu s-ar justifica reglementarea de la art. 3, ci prin aceea că, în baza art. 2 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 269/2003, persoanele provenind de la Departamentul de Comerț Exterior au calitatea de membri ai Corpului diplomatic și consular al României pe perioada trimiterii lor în misiune în străinătate cu grade

diplomatice sau consulare. Cum art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015 impune și condiția ca, din cei cel puțin 15 ani de activitate în Departamentul de Comerț Exterior, cel puțin 4 ani să fie în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate, rezultă că persoanele vizate de norma legală în discuție dobândesc *ope legis* calitatea de membri ai Corpului diplomatic și consular prin trimiterea lor în misiune în străinătate.

55. Referirea din art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015 doar la membrii Corpului diplomatic și consular al României a stat la baza interpretărilor divergente cu privire la perioada în care trebuie deținută calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular pentru a beneficia de pensia de serviciu.

56. Astfel, unele instanțe au apreciat că este necesară o vechime de cel puțin 15 ani în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular, condiție diferită de cea privind vechimea de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior.

57. Această interpretare a legii este greșită, metodele de interpretare dezvoltate în continuare conducând la soluția contrară.

58. În primul rând, utilizând interpretarea gramaticală a textului legal, se constată că cerința vechimii de cel puțin 15 ani se referă la activitatea în Departamentul de Comerț Exterior, fără a se prevedea o anumită vechime în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular, situație ce permite a raporta această calitate numai la perioada celor 4 ani în misiune permanentă în străinătate cu grade diplomatice sau consulare.

59. În al doilea rând, printr-o interpretare logică și folosind argumentul că legea trebuie interpretată în sensul de a produce efecte, se poate observa că dacă legiuitorul ar fi intenționat să impună condiția vechimii de cel puțin 15 ani în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular nu s-ar mai justifica prevederea condiției privind vechimea de cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare în străinătate.

60. În acest sens trebuie remarcat că, potrivit art. 2 alin. (1) și art. 17 alin. (1) și (3) din Legea nr. 269/2003, persoanele provenind de la Departamentul de Comerț Exterior nu pot dobândi calitatea de membri ai Corpului diplomatic și consular decât prin trimiterea lor în misiune în străinătate cu funcții echivalente gradelor diplomatice sau consulare. Or, dacă s-ar interpreta că legea impune condiția vechimii de 15 ani în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular, dobândită doar prin trimiterea în misiune în străinătate, apare ca inutilă condiția privind vechimea de cel puțin 4 ani în aceste condiții.

61. În al treilea rând, utilizând metodele de interpretare sistematică și teleologică, intenția legiuitorului poate fi determinată prin analiza dispozițiilor art. 5 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015, care prevăd perioadele de activitate ce constituie vechime la stabilirea pensiei de serviciu, după cum urmează:

— perioadele în care persoanele prevăzute la art. 2 au desfășurat activitate în Departamentul de Comerț Exterior (lit. b);
— perioadele în care persoanele prevăzute la art. 2 lit. G au desfășurat activitate de minimum 4 ani în misiuni permanente în străinătate cu grade diplomatice sau consulare (lit. c).

62. Se poate observa că legiuitorul a prevăzut distinct perioada în care activitatea a fost desfășurată în Departamentul de Comerț Exterior și perioada de minimum 4 ani în care activitatea a fost desfășurată în misiuni permanente în străinătate cu grade diplomatice sau consulare. Soluția legislativă nu s-ar putea justifica dacă s-ar aprecia că reprezintă vechime la stabilirea pensiei de serviciu prevăzute de lege numai perioada în care activitatea a fost desfășurată în misiune permanentă, singurul caz în care s-ar fi putut deține grad diplomatic sau consular.

63. Pe de altă parte, este lipsit de relevanță faptul că, după încheierea misiunii în străinătate și până la data pensionării, persoanele beneficiare au deținut funcții publice de execuție sau contractuale în Departamentul de Comerț Exterior, din moment ce dispozițiile art. 5 lit. b) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015 prevăd clar că reprezintă vechime la stabilirea pensiei de serviciu și perioada desfășurării activității în Departamentul de Comerț Exterior, iar nu numai cea în care persoanele în cauză au fost membri ai Corpului diplomatic și consular.

64. De altfel, art. 2 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 216/2015 enumeră categoriile de persoane care beneficiază de pensie de serviciu, iar la lit. G se referă la membrii Corpului diplomatic și consular al României cu o vechime de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior, din care cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate, care au împlinit vârsta de 60 de ani, având funcții de încadrare specifice activității Departamentului de Comerț Exterior (spre exemplu, consilier clasa I grad profesional superior, consilier I, consilier IA, secretar economic I, economist, inginer), funcții care nu sunt identice gradelor diplomatice și consulare.

65. În concluzie, condițiile prevăzute de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 216/2015 pentru ca o persoană să beneficieze de pensia de serviciu sunt următoarele:

- (i) să fi avut calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular al României, în decursul carierei profesionale, fără a prezenta relevanță perioada de timp în care a deținut această calitate;
- (ii) să fi desfășurat activitate în Departamentul de Comerț Exterior cel puțin 15 ani;
- (iii) să aibă o vechime de cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate.

Întrucât pensia prevăzută de Legea nr. 216/2015 are regimul juridic al unei pensii pentru limită de vârstă, potrivit art. 1 din lege, este necesară și îndeplinirea condiției privind împlinirea vârstei de 60 de ani.

66. În ceea ce privește prima condiție, referitoare la calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular, aceasta trebuie verificată în concret, în funcție de legea privind statutul diplomaților în vigoare la momentul desfășurării activității.

67. Astfel, potrivit art. 2 alin. (1) lit. d) și art. 17 alin. (1) și (3) din Legea nr. 269/2003, persoanele angajate în Departamentul de Comerț Exterior dobândesc calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular prin trimiterea lor în misiune în străinătate cu funcții echivalente gradelor diplomatice sau consulare. Această modalitate de a accede în Corpul diplomatic și consular este însă aplicabilă doar activităților desfășurate după intrarea în vigoare a acestei legi.

68. În schimb, potrivit art. 1 și 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1.070/1990 pentru aprobarea Statutului Corpului Diplomatic și Consular al României, în vigoare în perioada noiembrie 1990—iunie 2003, calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular o puteau avea numai persoanele angajate în Ministerul Afacerilor Externe, iar nu și cele care au desfășurat activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională în alte ministere. De aceea, art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 36/2003 făcea referire la „celelalte persoane care au desfășurat activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională”.

69. Prin urmare, chestiunea de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție urmează a fi dezlegată în sensul că legea nu impune condiția vechimii de cel puțin 15 ani în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular, pentru ca persoanele vizate de dispozițiile art. 3 alin. (1) și (3) din Legea nr. 216/2015 să beneficieze de pensia de serviciu.

70. Pentru considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 521, cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 2.041/3/2017, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea dispozițiilor art. 3 alin. (1) și (3) din Legea nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României, cu modificările ulterioare, de prevederile legii beneficiază și membrii Corpului diplomatic și consular al României care au desfășurat activitate în Departamentul de Comerț Exterior cel puțin 15 ani, din care cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate, fără a fi necesară o vechime de 15 ani în calitatea de membru al Corpului diplomatic și consular.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședința publică din data de 4 iunie 2018.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,

Aurel Segărceanu

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948493 094685